

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi wnioskodawczyni  
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem  
Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 4 października 2018 r., sygn. akt II Ca (...)  
w sprawie z wniosku A. B.  
przy uczestnictwie E. K., J. P. i M. P.  
o zniesienie współwłasności, częściowy podział majątku wspólnego  
i częściowy dział spadku,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 14 czerwca 2019 r.,  
zażalenia wnioskodawczyni  
na postanowienie Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 13 lutego 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

**1. oddala zażalenie,**

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. na rzecz radcy prawnego A. K. kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu zażaleniowym,**

**3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w B. na rzecz adwokata M. A. kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych)**

**wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi J. P. z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.**

#### UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w B. odrzucił skargę wnioskodawczynie A.B. o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem tego Sądu z dnia 4 października 2018 r., oddalającym apelację wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 4 kwietnia 2018 r. w sprawie o zniesienie współwłasności, częściowy podział majątku wspólnego i częściowy dział spadku z udziałem E. K., J. P. i M. P.

Wnosząc skargę o wznowienie wnioskodawczynie powołała się na „rażące nieprawidłowości przeprowadzonej sprawy apelacyjnej dnia 4 października 2018 r., m.in. zaniechanie dowodowe; niedostateczne wyjaśnienie sprawy w trybie postępowania sądowego; rażącą niesprawiedliwość oraz oszustwo i niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia”.

W uzupełnieniu braków formalnych skargi wnioskodawczynie, działając przez pełnomocnika procesowego, wskazała, że opiera ją na podstawie określonej w art. 403 § 2 *in fine* k.p.c., tj. na wykryciu takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Podniosła, że wartość nieruchomości stanowiącej przedmiot podziału została rażąco zaniżona, gdyż rażąco odbiega od wartości rynkowych, co spowodowało rażące obniżenie przyznanej jej spłaty. Po wydaniu orzeczenia wartości nieruchomości podobnych do nieruchomości objętej podziałem znacząco wzrosły, przez co czuje się pokrzywdzona orzeczeniem wydanym w sprawie. Ponadto przed zamknięciem przewodu sądowego na rozprawie w dniu 4 października 2018 r. wnioskodawczynie wnioskowała o odroczenie sprawy lub jej zawieszenie, gdyż „chciała sprawę przemyśleć”. Powróciła i ponownie mieszka na nieruchomości, stąd jej wolą była zmiana stanowiska i wystąpienie o zniesienie współwłasności w drodze ustanowienia odrębnej własności lokali. Stosunki między wnioskodawczynią

a uczestnikami od zakończenia sprawy uległy normalizacji. Miało na to wpływ postanowienie PR (...) wydane przez Prokuraturę Rejonową w B. w dniu 15 stycznia 2019 r. o umorzeniu postępowania karnego wobec wnioskodawczynie, na które to – postępowanie – w niniejszej sprawie powoływał się uczestnik postępowania J. P. tuż przed jej zamknięciem, zarzucając wnioskodawczynie czynną napaść na jego osobę oraz zniszczenie jego mienia. Skoro wnioskodawczynie dowiedziała się o tym umorzeniu po zakończeniu postępowania w niniejszej sprawie, to uzasadnia to wznowienie tego postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. i rozważenie ponownej wyceny nieruchomości bądź odmienny sposób zniesienia współwłasności przez ustanowienie odrębnej własności lokali. Ponadto według art. 619 i art. 684 w związku z art. 567 § 3 k.p.c. sąd jest zobowiązany do ustalenia w toku postępowania o podział majątku wspólnego składu i wartości tego majątku. Kwestię wadliwości wyceny nieruchomości wnioskodawczynie podniosła także w załączonym do uzupełnienia braków skargi własnoręcznym piśmie.

Wnioskodawczynie złożyła ponadto wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych na okoliczność ustalenia aktualnej wartości rynkowej nieruchomości i na okoliczność ustalenia możliwości zniesienia współwłasności nieruchomości przez ustanowienie odrębnej własności lokali w położonym na niej budynku, z zeznań świadków na okoliczność stosunków między stronami, z akt postępowania, które zostało zakończone postanowieniem z dnia 4 października 2018 r., i z postanowienia Prokuratury Rejonowej w B. z dnia 15 stycznia 2019 r. na „okoliczność wystąpienia nowych okoliczności faktycznych stanowiących podstawę wznowienia”.

Sąd Okręgowy przyjął, że skarga o wznowienie podlega odrzuceniu z tego powodu, że nie jest oparta na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.), nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w niej okoliczności wprawdzie dadzą się podciągnąć pod podstawę wznowienia przewidzianą w ustawie, jednak w rzeczywistości podstawa ta nie występuje. Stwierdził, że zgłoszone przez wnioskodawczynię wnioski dowodowe są wnioskami nowymi, a nie dowodami, które istniały przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia. Z kolei umorzenie postępowania przez Prokuraturę Rejonową w B. jest okolicznością nową,

ale nie taką, która istniała przed uprawomocnieniem się zaskarżonego postanowienia i która mogła mieć wpływ na jego treść. Podobnie fakt, że wnioskodawczyni zmieniła koncepcję podziału nieruchomości i obecnie chciałby wyodrębnienia lokali mieszkalnych, nie jest okolicznością, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Do rzędu okoliczności lub dowodów, o których mowa w tym przepisie, mogą być zaliczone tylko takie okoliczności lub środki dowodowe, które istniały przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia i które mogły mieć wpływ na jego treść. Wnioski skarżącej zmierzają do niedopuszczalnego wzruszenia prawomocnego orzeczenia i ponownego rozpoznania sprawy.

W ocenie Sądu skarga wnioskodawczyni o wznowienie postępowania nie była wobec tego oparta na ustawowej podstawie i z tego powodu podlegała odrzuceniu (art. 410 § 1 k.p.c.).

Zażalenie na postanowienie z dnia 13 lutego 2019 r. złożyła wnioskodawczyni. Zarzuciła naruszenie art. 403 § 2 w związku z art. 410 § 1 k.p.c. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze i literaturze rozbieżności wywołuje kwestia, czy sąd badający dopuszczalność skargi o wznowienie (art. 410 § 1 k.p.c.) rozważa tylko, czy podana w skardze podstawa wznowienia odpowiada jednej z podstaw, które przewidziane są w kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2007 r., III UZ 9/07, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 303, z dnia 25 listopada 2011 r., II CZ 86/11, niepubl., z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 163/16, nie publ., i z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, nie publ.), czy też także to, czy podana w skardze podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48 i z dnia 20 maja 2011 r., III CO 5/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 21, z dnia 6 lutego 2018 r., III UZ 11/17, nie publ. i z dnia 28 lutego 2018 r., II CZ 105/17, nie publ.), przy czym nawet w ramach drugiego z tych zapatrywań podkreśla się, że odrzucenie skargi o wznowienie postępowania dlatego, że już z jej uzasadnienia wynika, iż przytoczona podstawa wznowienia nie występuje, jest

możliwe tylko wtedy, gdy nie istnieją w tym względzie żadne wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, niepubl., z dnia 20 czerwca 2015 r., II CZ 93/14, niepubl.).

Należy przyjąć, że zadanie sądu, który ocenia, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.), polega na tym, że ma on ocenić, czy podana w skardze podstawa jest w ogóle przewidziana w ustawie, i czy powołane przez skarżącego okoliczności faktyczne dadzą się zakwalifikować w sposób abstrakcyjny pod którąkolwiek z podstaw przewidzianych w ustawie, tj. czy wypełniają hipotezę którejkolwiek z norm opisujących ustawowe znamiona podstawy wznowienia. Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumpcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istoty rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia.

Rezultatem tych zabiegów powinno być ustalenie, wyłącznie na podstawie treści skargi, czy – przy założeniu prawdziwości twierdzeń faktycznych zawartych w jej uzasadnieniu – mogłaby ona być uzasadniona, czyli wznowienie postępowania mogłoby okazać się dopuszczalne, a nie to, czy w rzeczywistości istnieje powołana przez skarżącego podstawa wznowienia, czyli, czy wznowienie postępowania jest rzeczywiście dopuszczalne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 163/16, nie publ., i z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, nie publ.).

Oparcie skargi o wznowienie postępowania na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c. w zakresie odnoszącym się do wykrycia okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, wymaga zawarcia w skardze twierdzenia, że chodzi o okoliczności lub środki dowodowe, które istniały przed prawomocnym zakończeniem postępowania, a strona nie mogła z nich skorzystać. Jest to skutkiem założenia, że podstawę wznowienia

stanowią tylko takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które istniały przed prawomocnym zakończeniem postępowania, i nie stanowią jej okoliczności faktyczne zaistniałe lub środki dowodowe powstałe po tym zakończeniu (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNCP 1969, nr 12, poz. 208, i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2019 r., II CZ 119/18, nie publ.).

Wnioskodawczyni powołuje się na fakt umorzenia postępowania karnego postanowieniem Prokuratury Rejonowej w B. z dnia 15 stycznia 2019 r. Objęte skargę o wznowienie postępowania prawomocne postanowienie zapadło w dniu 4 października 2018 r. Oczywiste jest, że nie twierdzi (obiektywnie nie może twierdzić), iż umorzenie postępowania nastąpiło przed dniem 4 października 2018 r. Wyraźnie stwierdza, że umorzenie postępowania przez Prokuraturę Rejonową w B. nastąpiło po zakończeniu sprawy, w której zapadło objęte skargą o wznowienie prawomocne postanowienie z dnia 4 października 2018 r. Tym samym opiera skargę o wznowienie na okoliczności faktycznej, która w świetle jej twierdzenia miała miejsce po prawomocnym zakończeniu postępowania i nie może stanowić podstawy wznowienia określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

Podobnie należy ocenić powołanie się przez wnioskodawczynię na fakt, że po wydaniu objętego skargą o wznowienie postanowienia z dnia 4 października 2018 r. wartości nieruchomości podobnych do nieruchomości objętej podziałem znacząco wzrosły. Jak stwierdza wnioskodawczyni, chodzi o okoliczność (znaczący wzrost wartości podobnych nieruchomości), która zaistniała po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie (po wydaniu objętego skargą o wznowienie postanowienia z dnia 4 października 2018 r.). W tym wypadku chodzi więc również o oparcie skargi o wznowienie na okoliczności, która nie może stanowić podstawy wznowienia w świetle art. 403 § 2 k.p.c.

Wnioskodawczyni powołuje się także na to, że miała wolę zmiany stanowiska co do sposobu zniesienia współwłasności. Tego rodzaju wola, niewyrażona zresztą w żadnej procesowej formie przed wydaniem postanowienia z dnia 4 października 2018 r., w ogóle nie stanowi okoliczności faktycznej w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Jest ona jedynie wyrazem zajęcia określonego

stanowiska procesowego w sprawie, tj. co do sposobu jej załatwienia, a nie elementem podstawy faktycznej rozstrzygnięcia tej sprawy. W tym zakresie także chodzi o oparcie skargi o wznowienie na okoliczności, która nie może stanowić podstawy wznowienia określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

Zarzut naruszenia art. 403 § 2 w związku z art. 410 § 1 k.p.c. jest wobec tego w całości bezzasadny.

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>14</sup> w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3, z art. 406 i z art. 13 § 2 oraz art. 108 § 1 w związku z art. 391 § i z art. 398<sup>21</sup>, z art. 406 i z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przez radcę prawnego A.K. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 pkt 1), § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6, § 11 pkt 6) i § 16 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 68).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi J. P. z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przez adwokata M.A. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 pkt 1), § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6 i § 16 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 18).